AVİM Yorum • No: 2023 / 31 • Ağustos

ABD DİNİ ÖZGÜRLÜKLER KOMİSYONUNA GÖRE FRANSA'NIN ÖZGÜRLÜK KARNESİ

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Londra merkezli bağımsız bir sivil toplum kuruluşu olan CAGEin Genel Müdürü Muhammed Rabbaninin 11 Temmuzda Fransaya girişi yasaklanmıştır[1]. CAGE, Terörle Savaştan etkilenen toplulukları güçlendirmek için çalışan bağımsız bir kuruluştur. Kuruluşun internet sayfasında belirtildiğine göre, Terörle mücadelenin bir parçası olarak geliştirilen devlet politikalarına dikkat çekmekte, bu politikalara karşı kampanyalar yürütmekte, baskı ve adaletsizlikten arınmış bir dünya için faaliyet göstermektedir[2].

Rabbani, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatının (AGİT) geçen yılki zirvesinde Fransanın Müslümanları kasıtlı olarak hedef aldığını ortaya koyan etkili sunumunun, yasağın arkasındaki ana neden olduğuna inanmaktadır.

Rabbani, Fransız medya mensupları ve sivil toplum liderleriyle görüşmek üzere 11 Temmuzda Parise gelmiştir. Gelişinden kısa bir süre sonra Fransız yetkililer tarafından gözaltına alınmış ve önce bir polis karakolunda daha sonra da bir göçmen gözaltı merkezinde 24 saat gözaltında tutulmuştur. Bu gözaltı süresi boyunca polis ve İçişleri Bakanlığı'ndan bir yetkili tarafından sorgulanmıştır[3].
Muhammed Rabbaninin seyahat yasağı, bir devlete İslamofobi suçlamasının bir birey ya da sivil haklar grubunun başına neler getirebileceğinin bir örneğini oluşturmaktadır.

24 Temmuzda ABD Uluslararası Dini Özgürlükler Komisyonu, Avrupa Birliği genelindeki dini özgürlük endişelerine ilişkin endişe verici bir politika brifingi yayınlanmıştır[4].

Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Dini Özgürlükler Komisyonu (İng. The United States Commission on International Religious Freedom, USCIRF) tarafından yayınlanan raporda, Avrupa Birliğinde din ya da inanç özgürlüğünün durumu mercek altına alınmıştır. Bu güncel rapora göre, AB ve üye devletlerin birçoğu yurtdışında din özgürlüğünün desteklenmesinde aktif rol oynamaktadır, ancak yine de bazı AB ülkeleri dini azınlık gruplarının haklarını kısıtlayan veya onları ayrımcı bir şekilde etkileyen yasa ve politikaları sürdürmüş veya uygulamıştır. Dini azınlık gruplarının üyeleri, bazı AB ülkelerinde hedef alındıklarını ve hoş karşılanmadıklarını hissettiklerini ve bazı durumlarda hem dinlerine hem de bulundukları ülkenin yasalarına uygun bir yaşam sürdüremediklerini bildirmişlerdir. Bu rapor, dini kıyafetler, ritüeller ve mezhepler üzerindeki kısıtlamaların yanı sıra Müslümanları hedef alan, Yahudileri etkileyen ve dine hakaret ve nefret

söylemini cezalandıran yasaları da içeren bu tür uygulama ve politikaların en önemli örneklerinden bazılarını göstermektedir. Raporda ayrıca, bölge genelinde dini ayrımcılıkla mücadele için var olan AB mekanizmaları da ele alınmaktadır.

USCIRF, 2023 Yıllık Raporunda ayrıca Avrupa genelinde kısıtlayıcı yasaların uygulanması ve sürdürülmesi, dini azınlıklara yönelik fiziksel saldırılar ve dini öneme sahip yerlerin saldırıya uğraması gibi çeşitli dini özgürlüğe ilişkin endişelerini de belgelemiştir.

Ele alınan çok sayıda ülke arasında en belirgin şekilde öne çıkan, özellikle Müslümanlara yönelik muamele açısından dikkat çeken ülke Fransadır. Fransa, dini kıyafetlere getirilen kısıtlamalar, mezheplere yönelik hukuki muamele, Fransız değerlerini uygulamayı amaçlayan kötü şöhretli ayrılıkçılık karşıtı yasa ve dini liderlere fahiş miktarlarda para cezası veren ve insanları Fransız yasalarını çiğnemeye kışkırtmaları halinde ibadet yerlerini kapatmakla tehdit eden yeni hükümlerle anılmaktadır[5].

Raporda, bazı Avrupa ülkelerinin, Yahudileri, Sihleri ve diğer dini grupları etkileyen ancak en açık şekilde Müslüman kadınları hedef alan ve onlara karşı toplumsal ayrımcılığı teşvik eden dini kıyafet giyme konusundaki kısıtlamalara ilişkin kararlar dikkat çekmektedir. Ocak ayında Fransız Senatosu, spor müsabakalarında başörtüsünün yasaklanmasını öngören bir yasa değişikliğini onaylamış, ancak Ulusal Meclis yıl sonuna kadar yasayı yürürlüğe koymak için harekete geçmemiştir. Mart ayında Fransada Yargıtay, Lille Baro Konseyi tarafından konulan ve mahkeme salonlarında başörtüsü de dahil olmak üzere dini sembollerin giyilmesini yasaklayan yasayı onaylamıştır. Mayıs ayında Fransanın Grenoble kenti belediye meclisi kadınların burkini giymesine izin verilmesi yönünde oy kullanmış, ancak Fransanın yüksek idari mahkemesi bu karara karşı çıkmıştır. Ağustos ayında Danimarkada iktidardaki siyasi partinin bir organı ilkokul çağındaki kız çocukları için başörtüsü yasağı önermiştir. Ekim ayında İsviçre hükümeti, yüzün örtülmesini yasaklayan ve ihlal edenlere yaklaşık 1,100 Amerikan Dolarına (1,000 İsviçre Frangı) kadar para cezası öngören bir yasa tasarısı sunmuştur. Avrupa Adalet Divanı (İng. European Court of Justice) (AAD) Ekim ayında, işyerinde dini sembollerin yasaklanmasının, bu kısıtlamaların eşit şekilde uygulanması halinde ayrımcılık olmadığına karar vermiştir. Yahudiler de dinlerini kıyafetleri aracılığıyla gösterme konusunda ayrımcılığa maruz kalmışlardır. Örneğin, Mart ayında İsveçte bir otobüs şoförü, kıyafetlerinde belirtilmemiş bir Yahudi sembolü taşıdığı için Yahudi bir adamın otobüse binmesine izin vermemiştir[6].

Hükümetler, aşırıcılıkla mücadele çabalarının bir parçası olarak, Müslüman topluluklara yönelik şüpheleri artırmaya, camilere ve benzeri alanlara kısıtlamalar getirmeye devam etmiştir. Şubat 2023te, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Fransanın siyasal İslamcılıkla mücadele etmek için 2019dan bu yana yaklaşık 28,000 soruşturma yürüttüğünü açıklamıştı. Sonuç olarak hükümet camiler, Kuran kursları, işletmeler ve sivil toplum kuruluşları da dahil olmak üzere 906 kuruluşu geçici veya kalıcı olarak kapatmış ve 57,5 milyon dolardan (54 milyon avro) fazla paraya el koymuştur[7].

Raporda, din temelinde bireylere yönelik fiziksel saldırılara ilişkin ihbarlar yıl boyunca devam ettiğine de değinilmiştir. Örneğin, Ocak ayında İngilterede iki Ortodoks Yahudiye saldırılmış, Eylül ayında da Almanyada toplu taşıma araçlarında Yahudilere sözlü tacizde ve fiziksel saldırıda bulunulmuştur. Ağustos ayında Fransada bir kişi komşusunu öldürmüş

ve katil bunu öldürdüğü kişiyi sadece Yahudi olduğu için yaptığını itiraf etmiştir. Fransada yaşanan bir başka olayda polis memurları Mayıs ayında iki Müslüman kadına fiziksel saldırıda bulunmuş ve birinin başörtüsünü zorla çıkarmaya çalışmıştır[8].

Raporda görüldüğü gibi, yabancı düşmanlığı ile mücadelenin en fazla yaşandığı ülke Fransa olarak göze çarpmaktadır. Ancak bu durum yalnız Fransa ile sınırlı kalmayacak gibi görülmektedir. Zira Avrupada yükselen aşırı sağ Müslümanlar ve Yahudiler başta olmak üzere pek çok yabancı grup için tehlike oluşturmaktadır. Rapor, bu nedenle güncel önem taşımaktadır.

*Fotoğraf: *https://www.bbc.com/news/uk-41394156*

[1] Kübra Solmaz, Frances ban on CAGE director exposing state-sponsored Islamophobia, *TRT World*, trtworld.com, 23 Temmuz 2023, https://www.trtworld.com/discrimination/frances-ban-on-cage-director-exposing-state-sponsored-islamophobia-14174984.

[2] CAGE, about us, https://www.cage.ngo/cage-about-us.

[3] Frances ban on CAGE director exposing state-sponsored Islamophobia, *TRT World*.

[4] Farid Hafez, Silencing Muslim voices: France's authoritarian security state, *EU Observer* , 25 Temmuz 2023, https://euobserver.com/opinion/157298.

[5] Silencing Muslim voices: Frances authoritarian security state, *EU Observer*.

[6] 2023 Annual Report, United States Commission on International Religious Freedom, https://www.uscirf.gov/sites/default/files/2023-05/2023%20Annual%20Report_1.pdf.

[7] 2023 Annual Report, United States Commission on International Religious Freedom.

[8] 2023 Annual Report, United States Commission on International Religious Freedom.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "ABD DİNİ ÖZGÜRLÜKLER KOMİSYONUNA GÖRE FRANSA'NIN ÖZGÜRLÜK KARNESİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2023 / 31. Ağustos 01. Erişim Kasım 22, 2026. https://avim.org.tr/public/tr/Yorum/ABD-DINI-OZGURLUKLER-KOMISYONUNA-GORE-FRANSA-NIN-OZGURLUK-KARNESI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır